

Akt[+ TAGASI](#) [+ PRINDI](#) [+ PRINDI METAAANDMETEGA](#) [+ AKT VORMINDUSETA](#)

Väljaandja : Riigikogu

Akti või dokumendi liik : seadus

Teksti liik : algtekst

Avaldamismärge : RTI, 01.07.1994, 47, 784

(õ) 15.11.2008 17:10

Välja kuulutatud
Vabariigi Presidendi 23. juuni 1994.
a.
otsusega nr. 361**RIIGIKOGU VALIMISE SEADUS**

Vastu võetud 7. juunil 1994.

I peatükk
ÜLDSÄTTED**§ 1. Valimissüsteemi alused**

Riigikogu liikmed valitakse vabadel valimistel üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel.

§ 2. Üldine valimisõigus

- (1) Õigus valida on hääleõiguslikul Eesti kodanikul, kes valimiste päeval on vähemalt 18-aastane.
- (2) Riigikogu liikmeks võib kandideerida hääleõiguslik Eesti kodanik, kes on valimiste päeval vähemalt 21-aastane.
- (3) Hääleõiguslik ei ole kodanik, kes on kohtu poolt tunnistatud teovõimetuks.
- (4) Valimistest ei võta osa kodanik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud ja kannab karistust kinnipidamiskohas.

§ 3. Ühetaoline valimisõigus

Riigikogu valimistel on igal valijal üks hääl.

§ 4. Otsene valimisõigus

Valimistulemused selgitatakse valimistest vahetult osa võtnud isikute tahteavalduse alusel.

§ 5. Salajane hääletamine

Hääletamine on Riigikogu valimistel salajane.

§ 6. Valimiste toimumine

(1) Riigikogu korralised valimised toimuvad märtsikuu esimesel pühapäeval neljandal aastal, mis järgneb Riigikogu eelmiste valimiste aastale.

(2) Riigikogu erakorralised valimised toimuvad põhiseaduses sätestatud juhtudel.

§ 7. Valimiste väljakuulutamine

(1) Riigikogu korralised ja erakorralised valimised kuulutab põhiseaduse § 78 punkti 3 alusel välja Vabariigi President oma otsusega.

(2) Riigikogu korralised valimised kuulutab Vabariigi President välja hiljemalt kolm kuud enne Riigikogu valimiste päeva.

(3) Riigikogu erakorralised valimised kuulutab Vabariigi President välja kolme päeva jooksul, arvates sellise kohustuse tekkimise päevast põhiseaduse §-des 89, 105 ja 119 sätestatud juhtudel. Sama tähtaja jooksul võib Vabariigi President Vabariigi Valitsuse ettepanekul välja kuulutada Riigikogu erakorralised valimised Vabariigi Valitsusele või peaministrile umbusalduse avaldamise korral põhiseaduse § 97 kohaselt.

§ 8. Valimistega seotud kulud

(1) Riigikogu valimiste ettevalmistamise ja korraldamise kulud kaetakse riigieelarvest.

(2) Erakondade, valimisliitude ja üksikkandidaatide valimiskampaaniat riigi- ega kohalikust eelarvest ei finantseerita.

(3) Erakonnad, valimisliidud ja üksikkandidaadid esitavad Vabariigi Valimiskomisjonile ühe kuu jooksul pärast valimistulemuste avaldamist aruande valimiskampaaniaks tehtud kulutuste ning kasutatud vahendite päritolu kohta. Aruandluse kontrolli teostatakse vastavalt seadusele.

II peatükk

VALIMISRINGKONNAD JA -JAOSKONNAD

§ 9. Valimisringkondade moodustamine

(1) Riigikogu valimisteks moodustatakse 11 mitmemandaadilist valimisringkonda:

valimisringkond nr. 1 – Tallinna Haabersti, Põhja-Tallinna ja Kristiine linnaosa;

valimisringkond nr. 2 – Tallinna Kesklinna, Lasnamäe ja Pirita linnaosa;

valimisringkond nr. 3 – Tallinna Mustamäe ja Nõmme linnaosa;

valimisringkond nr. 4 – Harju- (v.a. Tallinn) ja Raplamaa;

valimisringkond nr. 5 – Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa;

valimisringkond nr. 6 – Lääne- ja Ida-Virumaa;

valimisringkond nr. 7 – Järva- ja Viljandimaa;

valimisringkond nr. 8 – Jõgeva- ja Tartumaa (v.a. Tartu linn);

valimisringkond nr. 9 – Tartu linn;

valimisringkond nr. 10 – Võru-, Valga- ja Põlvamaa;

valimisringkond nr. 11 – Pärnumaa.

(2) Hääleõiguslik Eesti kodanik, kes elab alaliselt Eesti Vabariigi territooriumil, mis ei allu Eesti Vabariigi jurisdiktsioonile, hääletab vastavalt valimisringkonnas nr. 6 või nr. 10.

(3) Eesti kodanik, kes elab alaliselt välismaal, hääletab valimisringkonnas, kus oli tema või tema vanemate (vanavanemate) viimane alaline elukoht Eestis.

(4) Vabariigi Valitsus teatab alaliselt välisriigis, samuti Eesti Vabariigi territooriumil, mis ei allu Eesti jurisdiktsioonile, elavate hääleõiguslike Eesti kodanike arvu valimisringkonniti Vabariigi Valimiskomisjonile hiljemalt 80 päeva enne Riigikogu korraliste valimiste päeva.

(5) Riigikogusse valitakse 101 liiget. Mandaadid jaotatakse valimisringkondade vahel proportsionaalselt

hääleõiguslike kodanike arvuga.

(6) Mandaadid jaotab Vabariigi Valimiskomisjon hiljemalt 75 päeva enne Riigikogu korraliste valimiste päeva.

§ 10. Valimisjaoskondade moodustamise alused

(1) Hääletamise korraldamiseks jagatakse iga valimisringkond valimisjaoskondadeks, mis moodustatakse eraldi iga valla ja linna, Tallinnas iga linnaosa piires.

(2) Välisriikide nõusolekul võib valimisjaoskondi moodustada ka Eesti Vabariigi välisesinduste juurde.

§ 11. Valimisjaoskondade moodustamise kord

(1) Valimisjaoskonnad moodustab vastav valla- või linnavolikogu. Valimisjaoskondadele annab ühtse numeratsiooni vastav territoriaalkomisjon.

(2) Valimisjaoskonnad moodustatakse ja hääletamisruumid määratakse võimalusel valijate elukohta arvestades nii, et valija hääletab oma elukohale kõige lähemal asuvas hääletamisruumis.

(3) Eesti Vabariigi välisesinduste juures moodustab valimisjaoskonnad Vabariigi Valitsus, teatades nende asukoha Vabariigi Valimiskomisjonile.

(4) Valimisjaoskonnad moodustatakse hiljemalt 50 päeva enne valimiste päeva.

III peatükk VALIMISKOMISJONID

§ 12. Valimiskomisjonide süsteem

(1) Riigikogu valimisi valmistavad ette ja korraldavad järgmised valimiskomisjonid:

- 1) Vabariigi Valimiskomisjon;
- 2) maakondade ning Tallinna ja Tartu linna territoriaalkomisjonid;
- 3) jaoskonnakomisjonid.

(2) Valimiskomisjonide volituste kestus on neli aastat.

(3) Valimiskomisjoni liikmeks võib olla vaid hääleõiguslik Eesti kodanik.

§ 13. Vabariigi Valimiskomisjoni moodustamine

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni moodustab Riigikogu 18-liikmelisena. Riigikogu määrab Vabariigi Valimiskomisjoni esimehe ning samuti neli asendusliiget, kes komisjoni volituste ajal asuvad komisjonist väljalangenud liikmete asemele.

(2) Kandidaadid Vabariigi Valimiskomisjoni koosseisu esitavad maakogud ning Tallinna ja Tartu linnavolikogud.

(3) Vabariigi Valimiskomisjoni koosseisu ei täiendata valimiste väljakuulutamise ja valimistulemuste avaldamise vahelisel ajal.

(4) Vabariigi Valimiskomisjoni organisatsioonilise ja tehnilise teenindamise tagab Riigikogu Kantselei.

§ 14. Vabariigi Valimiskomisjoni volitused

Vabariigi Valimiskomisjon:

- 1) kontrollib valimisseaduse täitmist ja tagab selle ühetaolise kohaldamise, andes selleks juhendeid, selgitusi ja korraldusi;
- 2) koostab Riigikogu erakorraliste valimiste ettevalmistamise ja korraldamise kalenderplaani;
- 3) koostab ja kehtestab valimisdokumentide vormid, nende täitmise, hoidmise ja hävitamise korra ning valimiskastide ja pitsatite näidised;
- 4) korraldab valimisdokumentide trükkimise ja edastamise territoriaalkomisjonidele;

- 5) jaotab mandaadid valimisringkondade vahel;
- 6) määrab vastavalt seadusele kindlaks kandidaadi esitamisel makstava kautsjoni suuruse;
- 7) registreerib valimisliidud;
- 8) registreerib vastavalt ringkondadele kõik ülesseatud kandidaadid ja nende nimekirjad ning kinnitab valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide üldnimekirja;
- 9) kustutab registreeritud kandidaadi kandidaatide nimekirjast käesoleva seaduse § 28 5. lõikes sätestatud juhtudel;
- 10) avaldab teadaandeid häälet lugemise tulemuste kohta ning teeb kindlaks Riigikogu valimiste tulemused;
- 11) registreerib valitud Riigikogu liikmed ja avaldab nende nimekirja;
- 12) registreerib Riigikogu liikmete asendusliikmed;
- 13) registreerib vaatlejatena osalevad välisriikide, rahvusvaheliste ja üldtunnustatud mitteriiklike organisatsioonide delegeeritud esindajad ning annab neile vastavad volikirjad;
- 14) kinnitab valimiste eelarve ja valimiskuludeks raha eraldamise;
- 15) võtab erakondadelt, valimisliitudelt ja üksikkandidaatidelt vastu valimiskampaaniaks tehtud kulutuste aruanded ning avalikustab need;
- 16) otsustab valimistega seonduvaid organisatsioonilisi ja tehnilisi küsimusi;
- 17) vaatab läbi avaldused ja kaebused territoriaalkomisjonide otsuste ja tegevuse kohta ning teeb nende suhtes otsused;
- 18) korraldab Riigikogu esimehe ja aseesimeeste valimised ning lahendab esitatud protestid.

§ 15. Territoriaalkomisjoni moodustamine

- (1) Maakonna territoriaalkomisjoni moodustab ja teeb selle koosseisus muudatusi maakogu. Tallinnas ja Tartus moodustab territoriaalkomisjoni ja teeb selle koosseisus muudatusi linnavolikogu.
- (2) Territoriaalkomisjoni kuulub kuni 13 liiget.
- (3) Maakogu määrab valla- ja linnavolikogude poolt esitatud kandidaatide hulgast territoriaalkomisjoni koosseisu ja selle hulgast komisjoni esimehe ning territoriaalkomisjoni liikmeks määramata jäänud kandidaatide hulgast kuni kolm asendusliiget, kes komisjoni volituste ajal asuvad komisjoni koosseisust väljalangenud liikmete asemele.
- (4) Tallinnas ja Tartus määrab territoriaalkomisjoni esimehe, liikmed ning asendusliikmed linnavolikogu.
- (5) Territoriaalkomisjoni koosseisu ei täiendata valimiste väljakuulutamise ja valimistulemuste avaldamise vahelisel ajal.
- (6) Territoriaalkomisjoni teenindab maavalitsuse kantselei, Tallinnas ja Tartus linnakantselei.
- (7) Territoriaalkomisjon moodustatakse hiljemalt 75 päeva enne valimiste päeva.

§ 16. Territoriaalkomisjoni volitused

Territoriaalkomisjon:

- 1) kontrollib valimiseaduse täitmist ning valimiste ettevalmistamise ja korraldamise õigsust;
- 2) kinnitab valimisjaoskondade ühtse numeratsiooni;
- 3) edastab jaoskonnakomisjonidele valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide üldnimekirjad ja kandidaatide üleriigilised nimekirjad, hääletamisedelid ja muude valimisdokumentide vormid ning selgitab nende täitmise, hoidmise ja hävitamise korda;
- 4) teeb kindlaks hääletamistulemused maakonnas ning Tallinnas ja Tartus;
- 5) täidab Vabariigi Valimiskomisjoni poolt antud juhendeid ja korraldusi;
- 6) otsustab valimistega seonduvaid organisatsioonilisi ja tehnilisi küsimusi Vabariigi Valimiskomisjoni poolt eraldatud summade piires;
- 7) vaatab läbi avaldused ja kaebused jaoskonnakomisjonide otsuste ja tegevuse kohta ning teeb nende suhtes otsused.

§ 17. Jaoskonnakomisjoni moodustamine

- (1) Jaoskonnakomisjoni moodustab valla- või linnavolikogu kuni 9-liikmelisena, määrates jaoskonnakomisjoni liikmete hulgast komisjoni esimehe, samuti kuni kolm asendusliiget, kes komisjoni

volituste ajal asuvad komisjoni koosseisust väljalangenud liikmete asemele.

(2) Jaoskonnakomisjonid moodustatakse hiljemalt 20 päeva enne valimiste päeva.

(3) Eesti välisesinduste juures moodustab jaoskonnakomisjonid Vabariigi Valitsus hiljemalt 20 päeva enne valimiste päeva.

§ 18. Jaoskonnakomisjoni volitused

Jaoskonnakomisjon:

- 1) teeb valijatele teatavaks jaoskonnakomisjoni asukohta ja tööaja, hääletamise aja ja koha;
- 2) tagab võimaluse tutvuda valijate nimekirjaga, vaatab läbi nimekirja parandamiste taotlused;
- 3) tagab valijale võimaluse tutvuda valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide üldnimekirjaga ja valija soovi korral kandidaatide üleriigilise nimekirjaga;
- 4) tagab hääletamisruumi ja valimiskastide ettevalmistamise;
- 5) korraldab hääletamise, eelhääletamise ja kodus hääletamise;
- 6) teeb kindlaks hääletamistulemused antud jaoskonnas;
- 7) vaatab läbi valimiste ettevalmistamise ning korraldamisega seotud avaldused ja kaebused ning teeb nende suhtes otsused.

§ 19. Valimiskomisjoni töökorraldus

(1) Valimiskomisjoni aseesimehe ja sekretäri valib komisjon oma liikmete hulgast.

(2) Valimiskomisjoni töövormiks on koosolek, mille kutsub kokku komisjoni esimees, tema äraolekul aseesimees. Komisjon on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt pool komisjoni koosseisust, nende hulgas esimees või aseesimees. Komisjoni otsused võetakse vastu poolthääle enamusega. Komisjoni liige, kes ei ole nõus komisjoni otsusega, võib lisada komisjoni otsusele oma eriarvamuse.

(3) Vabariigi Valimiskomisjoni otsused on territoriaa- ja jaoskonnakomisjonidele kohustuslikud.

(4) Jaoskonnakomisjoni otsuste ja tegevuse peale võib kaevata territoriaalkomisjonile, kelle otsuste ja tegevuse peale võib kaevata Vabariigi Valimiskomisjonile. Vabariigi Valimiskomisjoni otsused kandidaatide ja nende nimekirjade registreerimise ning valimistulemuste kohta on vaidlustatavad kohtu kaudu.

(5) Valimiskomisjoni liikmetele tasutakse valimiste korraldamiseks eraldatud summadest Vabariigi Valimiskomisjoni poolt kehtestatud korras.

(6) Valimiskomisjoni liige ei või agiteerida kandidaatide, erakondade ja valimisliitude poolt või vastu. Valimiskomisjoni liige ei või olla kandidaatide ülesseadmise algatajaks, erakonna või valimisliidu volitatud isikuks kandidaatide ülesseadmisel ega kandideerida Riigikogusse.

(7) Valimiskomisjoni liikme võib kohustuste täitmisest vabastada selle komisjoni moodustanud organ. Vabastamisotsuse aluseks võib olla komisjoni liikme isiklik avaldus või valimiskomisjoni põhjendatud otsus või kohtuotsus.

(8) Valimiskomisjonid informeerivad elanikke oma koosolekutest, tehtud otsustest ja korraldatavatest üritustest. Komisjonide koosolekud on avalikud.

§ 20. Valimiskomisjoni abistamine

(1) Riigi- ja kohaliku omavalitsuse organid on kohustatud abistama valimiskomisjone nende volituste täitmisel ning andma tööks vajalikke andmeid ja materjale.

(2) Valimiskomisjonidel on õigus pöörduda valimiste korraldamise küsimustes riigi- ja kohaliku omavalitsuse organite poole, kes on kohustatud andma valimiskomisjonile vastuse hiljemalt kolme tööpäeva jooksul, arvates pöördumise saamisest.

IV peatükk VALIJATE ARVESTUS

§ 21. Eesti hääleõiguslike kodanike riiklik register

- (1) Riigikogu valimistel võivad hääletada hääleõiguslikud Eesti kodanikud, kes vastavalt kehtestatud korrale on kantud Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse.
- (2) Hääleõiguslik Eesti kodanik kantakse Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse selles vallas või linnas, kus ta alaliselt elab valimistele eelneva aasta 1. detsembril.
- (3) Hääleõiguslik Eesti kodanik, kes elab alaliselt Eesti Vabariigi territooriumil, mis ei allu Eesti Vabariigi jurisdiktsioonile, kantakse Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.
- (4) Välisriigis alaliselt elav hääleõiguslik Eesti kodanik kantakse Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse Eesti Vabariigi välisesinduses Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.
- (5) Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrit peetakse eraldi iga viimasteks korralisteks valimisteks moodustatud valimisjaoskonna kohta.
- (6) Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse kandmise ja registri pidamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus.

§ 22. Valijakaart

- (1) Hiljemalt 25 päeva enne valimiste päeva saadab valla- või linnavalitsus kõigile Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse kantud isikutele valijakaardi.
- (2) Valijakaardile kantakse valija ees- ja perekonnanimi, valija number valijate nimekirja järgi, valija sünniaasta ja elukoht, millise valimisjaoskonna valijate nimekirja valija on kantud, eelhääletamise aeg ja koht, valimiste päev ja hääletamisruumi asukoht valimiste päeval.
- (3) Valijal, kes valijate nimekirja üldiseks tutvumiseks väljapanemise tähtajaks ei ole valijakaarti saanud või kelle valijakaardile kantud andmetes on vigu, on õigus pöörduda alalise elukoha järgse jaoskonnakomisjoni poole selgituse saamiseks või vigade parandamiseks.

§ 23. Valijate nimekirja koostamine

- (1) Iga valimisjaoskonna kohta koostatakse vormikohane valijate nimekiri. Kõik Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse kantud kodanikud kantakse valijate nimekirja. Valija kantakse ainult ühte valijate nimekirja.
- (2) Valijate nimekirja koostab valla- või linnavalitsus, Tallinnas linnaosa valitsus, ning sellele kirjutab alla valla- või linnasekretär, Tallinnas linnaosa haldussekretär.
- (3) Valijate nimekiri antakse üle jaoskonnakomisjonile hiljemalt 17 päeva enne valimiste päeva.
- (4) Eesti Vabariigi välisesinduse juurde moodustatud valimisjaoskonnas koostatakse valijate nimekiri Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.

§ 24. Valijate nimekirja kontrollimine valimisjaoskonnas

- (1) Valijate nimekirja saamisel kontrollib jaoskonnakomisjon, kas nimekirja kantud valijad kuuluvad oma elukoha järgi sellesse valimisjaoskonda. Nimekirja ebaõigesti kantud valijast teatakse viivitamatult valla- või linnavalitsusele, Tallinnas linnaosa valitsusele, ja seejärel kustutatakse valija nimekirjast. Valla- või linnavalitsus, Tallinnas linnaosa valitsus, teeb paranduse Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikus registris, teatab valesse nimekirja kantud valija andmed nimekirja kandmiseks selle valimisjaoskonna komisjonile, kelle nimekirja ta kuulub, ning saadab sellele valijale uue valijakaardi.
- (2) Pärast valijate nimekirja kontrollimist ning vajalike paranduste ja muudatuste tegemist kirjutab nimekirjale alla jaoskonnakomisjoni esimees ning 15 päeva enne valimiste päeva pannakse valijate nimekiri jaoskonnakomisjoni ruumis või hääletamisruumis välja üldiseks tutvumiseks.

§ 25. Valijate nimekirja tutvustamine ning selles muudatuste ja paranduste tegemine

- (1) Valija võib kontrollida enda ja teiste valijate nimekirja kandmise õigsust pärast valijate nimekirja

üldiseks tutvumiseks väljapanemist.

(2) Kui valija leiab, et tema või mõni teine valija on valijate nimekirjast välja jäänud või on mõni isik valijate nimekirja kantud ebaõigesti, on tal õigus nõuda jaoskonnakomisjonilt nimekirjas vastavate muudatuste ja paranduste tegemist.

(3) Jaoskonnakomisjon kontrollib viivitamatult valija poolt esitatud andmete ja dokumentide õigsust.

(4) Kui valijat ei ole kantud valijate nimekirja, aga on kantud registrisse, kannab jaoskonnakomisjon ta valijate nimekirja.

(5) Kui isikut, kes väidetakse olevat valija, ei ole kantud Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse või on valijate nimekirja kantud isik, kelle kohta väidetakse, et ta ei ole valija, teatab jaoskonnakomisjon sellest viivitamatult valla- või linnavalitsusele, Tallinnas linnaosa valitsusele, andes edasi valijate nimekirja kandmise või sellest kustutamise nõude esitanud isikult saadud andmed.

(6) Valla- või linnavalitsus, Tallinnas linnaosa valitsus, kontrollib esitatud nõuet ja hiljemalt kolmandal tööpäeval pärast sellekohase teate laekumist võtab selle kohta vastu otsuse, mille teeb teatavaks nõude esitanud isikule ja jaoskonnakomisjonile. Isik, kes nõuab valijate nimekirjas muudatuste tegemist, võib viibida otsuse tegemise juures.

(7) Kui isiku nimekirja kandmise või nimekirjast kustutamise nõue on jäetud rahuldamata, võib selle esitanud isik kolme tööpäeva jooksul, arvates valla- või linnavalitsuse, Tallinnas linnaosa valitsuse otsusest teada saamisest, esitada selle otsuse peale kaebuse vastavale kohtule, kes vaatab kaebuse läbi kolme tööpäeva jooksul, arvates selle laekumisest.

(8) Vead valijate nimekirja kannetes valija ees- ja perekonnanime, sünniaasta ja elukoha osas parandatakse viivitamatult parandamise vajalikkust tõendava dokumendi esitamisel.

(9) Kõik muudatused ja parandused valijate nimekirjades kantakse viivitamatult ka Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse.

(10) Valimiste päeval muudetakse valijate nimekirja hääleõigusliku Eesti kodaniku surma korral surmatunnistuse alusel.

(11) Valimiste päeval täiendatakse valijate nimekirja Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse kantud isikutega registripidajalt saadud andmete alusel.

V peatükk

KANDIDAATIDE ÜLESSEADMINE JA REGISTREERIMINE

§ 26. Kandidaatide ülesseadmine

(1) Riigikogu valimistel võib kandidaadiks üles seada iga hääleõigusliku Eesti kodaniku, kes vastab käesoleva seaduse §-s 2 sätestatud nõuetele.

(2) Riigikogu liikme kandidaadiks ülesseatav hääleõiguslik Eesti kodanik peab olema kantud Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse. Ülesseadmine ei ole piiratud alalise elukoha järgse valimisringkonnaga.

(3) Üksikkandidaadi või kandidaatide nimekirja võib üles seada erakond, samuti käesoleva seaduse §-s 27 sätestatud alusel registreeritud valimisliit. Üksikkandidaadi võib üles seada iga hääleõiguslik Eesti kodanik, sealhulgas isik, kes ise soovib kandideerida Riigikogu valimistel.

(4) Ühe nädala jooksul pärast valimiste väljakuulutamise päeva saadab Justiitsministeerium Vabariigi Valimiskomisjonile erakondade nimekirja.

(5) Erakonnad esitavad kahe nädala jooksul, arvates valimiste väljakuulutamise päevast, Vabariigi Valimiskomisjonile isikute andmed, kes on volitatud neid esindama.

(6) Kandidaatide ülesseadmine algab järgmisel päeval pärast mandaatide jaotamist valimisringkondade vahel Vabariigi Valimiskomisjoni poolt.

(7) Kandidaadid seatakse üles valimisringkondade kaupa kandidaatide nimekirjade või üksikkandidaatidena. Erakond, samuti valimisliit võib ühes valimisringkonnas üles seada ainult ühe kandidaatide nimekirja.

(8) Kui erakond, samuti valimisliit seab üles kandidaate sama nimetusega nimekirja all rohkem kui ühes valimisringkonnas, esitatakse kandidaatide ülesseadmisel samaaegselt valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide nimekirjaga ka kandidaatide üleriigiline nimekiri. Valimisliit peab märkima, millist erakonda mingi kandidaat esindab.

(9) Kandidaadi võib üles seada vaid ühes valimisringkonnas.

(10) Kandidaatide järjestuse nimekirjades määrab ülesseadja.

(11) Andmed kandidaatide kohta ja kandidaatide nimekirjad esitatakse Vabariigi Valimiskomisjonile hiljemalt 45 päeva enne valimiste päeva. Andmed ja nimekirjad esitatakse Vabariigi Valimiskomisjoni poolt kehtestatud esildise vormis.

(12) Kandidaadi või kandidaatide nimekirja ülesseadmise vormikohasele esildisele peab ülesseadmisel olema lisatud kõigi esildises nimetatud kandidaatide kohta:

- 1) kandidaadi omakäeliselt kirjutatud ja allkirjaga tõendatud vormikohane nõusolek tema ülesseadmiseks ja kandideerimiseks vastavas valimisringkonnas ülesseadja nimekirjas või üksikkandidaadina, samuti kinnitus, et kandidaat valdab piisavalt eesti keelt, osalemaks Riigikogu töös;
- 2) kandidaadi omakäeliselt kirjutatud, kuupäevaga varustatud ja allkirjaga tõendatud süümevanne või teatis, millest nähtub, kellele, millega seoses ja millal ta vande varem on andnud.

(13) Kandidaatide nimekirjale antakse nimetus, milles peab esinema sõna «nimekiri». Nimetus ei või olla ebaesteetiline või eksitav.

(14) Erakond, samuti registreeritud valimisliit võib kasutada nimekirja nimetuses oma ametlikult registreeritud nime. Keelatud on kandidaatide nimekirja nimetuses kasutada mõne muu erakonna või liidu ametlikule nimele samast või mingil viisil sarnast nime.

(15) Kandidaadi või kandidaatide nimekirja esitaja kannab Vabariigi Valimiskomisjoni arvele kautsjonina summa, mille suurus on kaks palgaalamäära iga ülesseatud kandidaadi kohta. Ülesseadmisel esitab kandidaadi või kandidaatide nimekirja esitaja Vabariigi Valimiskomisjonile kautsjoni tema arvele ülekandmist tõendava kviitungi või maksekorralduse koopia.

(16) Kautsjon makstakse tagasi, kui kandidaat osutub valituks või saab valimisringkonnas hääli vähemalt poole lihtkvoodi ulatuses või üleriigiline nimekiri osaleb kompensatsioonimandaatide jaotamises. Tagastamata kautsjoni kannab Vabariigi Valimiskomisjon riigi tuludesse.

§ 27. Valimisliit

(1) Valimisliiduks võivad ühineda erakonnad. Iga erakond võib kuuluda ainult ühte valimisliitu.

(2) Valimisliit moodustatakse ja esitatakse Vabariigi Valimiskomisjonile registreerimiseks hiljemalt 55 päeva enne valimiste päeva.

(3) Valimisliidu moodustamine peab toimuma enne kandidaatide ülesseadmist.

(4) Valimisliidu registreerimiseks esitavad valimisliidu volitatud esindajad Vabariigi Valimiskomisjonile avalduse, millele lisatakse:

- 1) nende volitusi tõendav dokument;
- 2) valimisliidu asutamisleping, millel on valimisliidu nimetus ning valimisliitu moodustavate erakondade pitsatijäljendid ja volitatud isikute allkirjad.

(5) Vabariigi Valimiskomisjon ei registreeri valimisliitu, kui valimisliidu registreerimiseks esitamise tähtaja jooksul ei ole esitatud käesoleva paragrahvi 4. lõikes märgitud avaldust koos nõutud lisadega.

§ 28. Kandidaatide registreerimine

(1) Vabariigi Valimiskomisjon registreerib hiljemalt 40 päeva enne valimiste päeva kõik käesoleva seaduse

nõuete kohaselt registreerimiseks esitatud üksikkandidaadid ja kandidaatide nimekirjad. Registreerimiseks esitatud üksikkandidaatide ja kandidaatide nimekirjade vastavuse käesoleva seaduse nõuetele vaatab komisjon läbi nende registreerimiseks esitamise järjekorras.

(2) Kui üksikkandidaadi või kandidaatide nimekirja registreerimiseks esitamisel puudub osa nõutavaid andmeid või neis esineb vigu, teeb esildist vastuvõttev isik nende esitajale ettepaneku andmete täiendamiseks või vigade kõrvaldamiseks. Kõik esitatud dokumendid tagastatakse. Tagastatud dokumentide kättesaamise kohta annab esildise või nimekirja esitaja allkirja. Esildise või nimekirja uuesti esitamisel loetakse esildis või nimekiri esmakordselt esitatuks ja võetakse arvele nende esitamise kuupäevaga.

(3) Kui esildis või nimekiri esitatakse valimiste päevale eelneval 45. päeval enne kella kuut õhtul ja esildises või nimekirjas esinevad puudused, võetakse esildis või nimekiri vastu. Sellise esildise või nimekirja kohta võtab Vabariigi Valimiskomisjon vastu motiveeritud otsuse. Kui puudused või vead esinevad ühe või mõne kandidaadi andmetes, jäetakse need kandidaadid registreerimata.

(4) Registreerimisel antakse igale kandidaadile registreerimisnumber. Registreerimisnumbrid algavad 101-st ja need antakse kandidaatidele registreerimiseks esitamise järjekorras.

(5) Pärast kandidaatide registreerimist ei ole lubatud teha muudatusi kandidaatide registreerimise esildistes ja kandidaatide nimekirjades, välja arvatud:

- 1) kandidaadi loobumisel kandideerimast tema isikliku avalduse alusel 10 päeva jooksul pärast registreerimist;
- 2) kandidaadi surma korral;
- 3) kui tõendatakse, et kandidaat ei vasta käesoleva seaduse §-s 2 sätestatud nõuetele;
- 4) kui tuvastatakse, et kandidaadi riigikeele oskus ei vasta keeleseadusest tulenevatele nõuetele.

(6) Kõik muudatused registreeritud kandidaatide koosseisus kantakse viivitamatult vastavas valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide üldnimekirja, kusjuures selles valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide üldnimekiri trükitakse uuesti ja saadetakse territoriaalkomisjonide kaudu kõigile vastava valimisringkonna jaoskonnakomisjonidele. Eelmine kandidaatide üldnimekiri hävitatakse.

(7) Kui kandidaatide nimekirjas olev kandidaat sureb või kustutatakse kandidaatide nimekirjast ajavahemikus eelhääletamise algusest kuni valimiste päevani või valimiste päeval, jäävad tema poolt antud hääled sellele nimekirjale. Surnud või kandidaatide nimekirjast kustutatud üksikkandidaadi poolt antud hääli valimistulemuste kindlakstegemisel ei arvestata.

(8) Kui registreerimiseks esitatud kandidaat on valimiskomisjoni liige, siis loetakse ta komisjoni koosseisust välja arvatuks päevast, mil Vabariigi Valimiskomisjon võttis vastu esildise tema kandidaadiks registreerimise kohta.

(9) Registreeritud kandidaadil on õigus saada Vabariigi Valimiskomisjonilt tõend, millel on märgitud kandidaadi nimi, registreerimisnumber ja valimisringkonna number.

§ 29. Kandidaatide üldnimekiri

(1) Pärast kandidaatide registreerimist koostab Vabariigi Valimiskomisjon Riigikogu valimistel kandideerivate kandidaatide üldnimekirja iga valimisringkonna kohta eraldi. Samas valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide nimekirjad kantakse selle ringkonna üldnimekirja nimekirjade kaupa vastavalt nende registreerimise järjekorrale. Kandidaatide nimekirja ees märgitakse nimekirja nimetus ja kandidaadid esitanud erakonna nimi. Valimisliidu nimekirja puhul märgitakse kandidaatide üldnimekirjas lisaks nimekirja nimetusele ka kõigi valimisliidu moodustanud erakondade täielikud nimed. Üsikkandidaadid kantakse üldnimekirja pärast kandidaatide nimekirju.

(2) Vabariigi Valimiskomisjon korraldab valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide üldnimekirja trükkimise ning territoriaalkomisjonide kaudu jaoskonnakomisjonidele edastamise.

(3) Hiljemalt 10 päeva enne valimiste päeva peab igal jaoskonnakomisjonil olema selle valimisringkonna kandidaatide üldnimekiri ja kandidaatide üleriigiline nimekiri. Kandidaatide üldnimekiri pannakse välja jaoskonnakomisjoni asukohas, hääletamisruumis ja salajase hääletamise kabiinis. Nimekirjad on jaoskonnakomisjoni liikmetel kaasas kodus hääletamise korraldamisel.

§ 30. Hääletamissedel

(1) Hääletamissedel on trükitud paberil, mis on keskelt kokkumurtav, moodustades pärast kokkumurdmist neli lehekülge. Esimene lehekülg on tühi, teisele leheküljele on trükitud tekst «Riigikogu valimised» ja valimiste kuupäev. Kolmandal leheküljel on tekst «Hääletan kandidaadi nr. ... poolt», kuhu valija kirjutab selle kandidaadi registreerimisnumbri, kelle poolt ta hääletab. Neljas lehekülg on tühi.

(2) Hääletamissedelid on unifitseeritud ja valmistatakse Vabariigi Valimiskomisjoni tellimusel.

(3) Hääletamissedelite kättesaamisel märgistatakse jaoskonnakomisjonis kõik saadud hääletamissedelid jaoskonnakomisjoni pitsati jälgendiga teisel leheküljel.

(4) Jaoskonnakomisjonile antakse hääletamissedelid hiljemalt 16 päeva enne valimiste päeva.

VI peatükk HÄÄLETAMISE KORD

§ 31. Hääletamise aeg ja koht

(1) Valimiste päeval algab hääletamine kell 9 hommikul ja lõpeb kell 8 õhtul.

(2) Hääletamine korraldatakse jaoskonnakomisjoni poolt selleks määratud hääletamisruumis.

(3) Eelhääletamine algab kolmandal päeval enne valimiste päeva ning toimub iga päev jaoskonnakomisjoni poolt selleks määratud hääletamisruumis ja ajal.

(4) Kõigil valijail, kes on hääletamise lõppemisel hääletamisruumis, on õigus hääletada.

(5) Valimisjaoskonnas võib valimised kuulutada lõppenuks mis tahes ajal, kui hääletanud on kõik nimekirja kantud valijad. Häätelugemist ei või alustada varem kui kell 8 õhtul.

(6) Kodus hääletamine korraldatakse valimiste päevale eelneval päeval ja valimiste päeval.

§ 32. Hääletamise korraldamine

(1) Hääletamisruumis peavad olema salajase hääletamise kabiinid, hääletamissedelite väljaandmise koht ja valimiskast. Hääletamisruumis peab olema välja pandud selles valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide üldnimekiri ja kandidaatide üleriigiline nimekiri.

(2) Jaoskonnakomisjon on kohustatud tagama hääletamise salajasuse.

(3) Salajase hääletamise kabiinis peab olema antud valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide üldnimekiri, laud (pult) ja kirjutusvahend. Kirjutusvahend peab olema selline, et kirjutatu oleks selgesti loetav ega oleks kustutatav. Kabiin peab olema normaalselt valgustatud.

(4) Hääletamissedelite väljaandmise koht tähistatakse nii, et valija näeks, kelle poole tal hääletamissedeli saamiseks tuleb pöörduda.

(5) Enne hääletamise algust kontrollib jaoskonnakomisjoni esimees komisjoni liikmete juuresolekul valimiskaste ja pitseerib need. Pitseerimise kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla kõik kasti pitseerimise juures viibinud komisjoni liikmed. Enne eelhääletamise algust pitseeritakse valimiskast vastavalt käesoleva seaduse § 34 2. lõikes sätestatud nõuetele.

(6) Hääletamisruumis tagab korra jaoskonnakomisjon, kelle pädevuse piires antud korraldused on täitmiseks kohustuslikud kõigile hääletamisruumis viibivatele isikutele.

(7) Hääletamisruumi ei lubata relvastatud isikuid, välja arvatud hääletamisruumi valve, ega joobnud isikuid.

(8) Hääletamisruumis on igasugune valimisagitatsioon keelatud.

(9) Valimiste päeval on valimisagitatsiooni tegemine keelatud.

§ 33. Hääletamine

- (1) Valija võib hääletada ainult oma alalise elukoha järgses valimisjaoskonnas. Iga valija hääletab isiklikult. Valijal, kellel ei ole võimalik hääletamisedelit iseseisvalt täita, on õigus kutsuda salajase hääletamise kabiini ja lasta oma hääletamisedel täita mõnel teisel isikul, kuid mitte selles valimisringkonnas kandideerival kandidaadil.
- (2) Teistel isikutel on keelatud teha valimisotsustust isiku eest, kes ise ei ole selleks võimeline.
- (3) Kui valija avastas hääletamisedelil vigu või rikkus hääletamisedeli, siis on tal sedeli jaoskonnakomisjonile tagastamisel õigus saada uus hääletamisedel. Kui valija oli rikutud sedelile märkinud juba oma otsustuse, kriipsustab ta selle enne sedeli tagastamist läbi nii, et otsustus ei ole loetav.
- (4) Hääletamisedeli annab valijale jaoskonnakomisjoni liige valijate nimekirja alusel kehtiva ja pildiga varustatud valija isikut tõendava dokumendi esitamisel. Hääletamisedeli saamise kohta annab valija allkirja valijate nimekirja.
- (5) Valija täidab hääletamisedeli salajase hääletamise kabiinis, kirjutades hääletamisedelile selleks ettenähtud kohta vastavas valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide hulgast ühe kandidaadi registreerimisnumbri. Seejärel murrab valija sedeli kokku ja esitab selle jaoskonnakomisjoni liikmele, kes paneb kokkumurtud hääletamisedeli välisküljele jaoskonnakomisjoni pitsati teise jäljendi. Seejärel laseb valija hääletamisedeli valimiskasti.
- (6) Iga valija laseb hääletamisedeli kasti ise. Valija palvel, kes füüsilise puude tõttu ei ole võimeline ise hääletamisedelit valimiskasti laskma, võib seda teha mõni teine isik valija juuresolekul.
- (7) Kui jaoskonnakomisjoni liikmel tekib kahtlus, et valija on juba varem hääletanud, tuleb see selgitada enne hääletamisedeli valimiskasti laskmist.
- (8) Valimiskasti ava peab olema kaetud, see avatakse ainult sedeli kasti laskmiseks.

§ 34. Eelhääletamine

- (1) Eelhääletamine korraldatakse jaoskonnakomisjoni poolt ainult selleks määratud ja sisustatud hääletamisruumis, mille kohta tuleb täita kõiki käesoleva seaduse § 32 1. lõikes sätestatud nõudeid.
- (2) Enne eelhääletamise algust pitseeritakse üks valimiskast territoriaalkomisjoni pitsatiga selliselt, et ilma pitserit rikkumata ei ole võimalik valimiskasti avada. Valimiskast pitseeritakse territoriaalkomisjoni liikme poolt jaoskonnakomisjoni liikmete juuresolekul. Valimiskasti pitseerimise kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla pitseerimise juures viibinud kõik komisjonide liikmed.
- (3) Eelhääletamiseks pitseeritud valimiskasti kasutatakse ainult eelhääletamisel. Valimiskast peab asuma kohas, kuhu valija ilma jaoskonnakomisjoni liikme vahenduseta juurde ei pääse. Valimiskasti ava peab olema kaetud.
- (4) Eelhääletamine korraldatakse vähemalt kahe jaoskonnakomisjoni liikme juuresolekul.
- (5) Enne eelhääletamise algust kontrollib territoriaalkomisjon iga hääletamisruumi vastavust käesoleva seaduse § 32 1.–4. lõikes sätestatud nõuetele.
- (6) Eelhääletamine korraldatakse vastavalt käesoleva seaduse § 33 sätetele.
- (7) Igal eelhääletamise päeval pärast hääletamise lõppemist pitseerib jaoskonnakomisjoni esimees, esimehe äraolekul aseesimees, valimiskasti ava ja hääletamisruumi ukse.
- (8) Eelhääletamisel hääletanud valijate hääletamisedeleid sisaldav valimiskast avatakse valimiste päeval pärast hääletamise lõppemist käesoleva seaduse § 36 1. ja 3. lõikes sätestatud nõudeid järgides. Seejärel pannakse eelhääletamisel hääletanud valijate hääletamisedelitele jaoskonnakomisjoni pitsati teine jäljend ja hääletamisedelid asetatakse valimiste päeval hääletanud valijate hääletamisedelite hulka.

§ 35. Kodus hääletamine

- (1) Valija, kes tervisliku seisundi tõttu või mõnel muul mõjuval põhjusel ei saa tulla hääletama hääletamisruumi, võib taotleda hääletamist oma kodus.

(2) Kodus hääletamine korraldatakse ainult valija sellekohase taotluse põhjal, mille ta võib esitada jaoskonnakomisjonile kirjalikult, telefoni teel või suuliselt teiste isikute kaudu. Jaoskonnakomisjon registreerib kõik taotlused.

(3) Hääletamise korraldamisel valija kodus tuleb täita käesoleva seaduse § 33 nõudeid.

(4) Kodus hääletamist korraldavad vähemalt kaks jaoskonnakomisjoni liiget. Neil on kaasas nõuetekohaselt pitseeritud valimiskast, piisavalt hääletamissedeleid, kodus hääletavate valijate nimekiri, antud valimisringkonnas kandideerivate kandidaatide üldnimekiri, kandidaatide üleriigiline nimekiri ja kirjutusvahendid.

(5) Kodus hääletamist taotlenud valija andmed kantakse kodus hääletavate valijate nimekirja valijate üldnimekirja alusel, märkides järjekorranumbrina valija järjekorranumbri üldnimekirjas ja täites nimekirja tiitellehe samuti, nagu on täidetud üldnimekirja tiitelleht. Valija andmete kandmisel kodus hääletavate valijate nimekirja, tehakse valijate üldnimekirja vastavas lahtris märge «hääletab kodus». Juhul kui valija ilmus hääletamisruumi hääletama ajal, mil mindi tema koju hääletamist korraldama, tuleb valijal oodata komisjoniliikmete tagasitulekut.

(6) Kodus hääletamisel annab valija hääletamissedeli saamisel allkirja kodus hääletavate valijate nimekirja. Kodus hääletamisel tuleb tagada hääletamise salajasus.

(7) Pärast jaoskonnakomisjoni kuuluvate isikute tagasitulekut kodus hääletamise korraldamiselt, tehakse kodus hääletanute kohta valijate üldnimekirja valija allkirja lahtrisse märge «hääletas kodus» ja valija arvatakse hääletamistulemuste kindlakstegemisel hääletamissedeli saanud valijate hulka. Nendel, kes mingil põhjusel kodus ei hääletanud, kustutatakse märkuste lahtrisse tehtud märge «hääletab kodus».

(8) Kodus hääletanute hääletamissedeleid sisaldav valimiskast avatakse valimiste päeval pärast hääletamise lõppemist käesoleva seaduse § 36 1. ja 3. lõikes sätestatud nõudeid järgides. Seejärel pannakse kodus hääletanute hääletamissedelitele jaoskonnakomisjoni pitsati teine jäljend ja hääletamissedelid asetatakse valimiste päeval hääletanud valijate hääletamissedelite hulka.

(9) Kodus hääletamisega samal viisil ja ajal võib jaoskonnakomisjon korraldada hääletamise selles valimisjaoskonnas asuvas haiglas, invaliidide- ja vanadekodus, sanatooriumis ning eelvangistusmajas, kui valijal on esitada valijakaart ja isikut tõendav dokument. Valijat, kes ei ole selle valimisjaoskonna valijate nimekirjas, nimekirja ei kanta ja selles valimisjaoskonnas ta hääletada ei saa.

VII peatükk

HÄÄLETAMIS- JA VALIMISTULEMUSTE KINDLAKSTEGEMINE

§ 36. Hääletamistulemuste kindlakstegemine valimisjaoskonnas

(1) Jaoskonnakomisjon avab valimiskastid valimiste päeval pärast hääletamise lõppemist. Avamise juures peab olema üle poole jaoskonnakomisjoni koosseisust.

(2) Enne valimiskastide avamist peab jaoskonnakomisjon üle lugema ja kustutama kõik valijatele välja andmata jäänud, samuti nende poolt tagastatud hääletamissedelid. Hääletamissedelid kustutatakse sedeli nurga äralõikamisega.

(3) Valimiskasti avamisel kontrollitakse valimiskastil oleva pitseri seisukorda, mille kohta koostatakse vastav akt.

(4) Jaoskonnakomisjon teeb kindlaks valijate nimekirja alusel nimekirjas olevate valijate arvu ja hääletamissedeli saanud valijate arvu, valimiskastides olevate sedelite alusel hääletamisest osavõtnud valijate arvu, kehtetute sedelite arvu ning kandidaatide ja kandidaatide nimekirjade poolt antud häälte arvu.

(5) Kehtetuks tunnistatakse hääletamissedel, mis ei ole Vabariigi Valimiskomisjoni poolt kehtestatud vormi kohane, millel puudub jaoskonnakomisjoni pitsati kaks jäljendit, millele ei ole kirjutatud ühegi kandidaadi registreerimisnumbrit või on neid kirjutatud rohkem kui üks, millele kirjutatud numbriga kandidaati ei kandideeri selles valimisringkonnas, millele kirjutatud kandidaadi registreerimisnumber on parandatud, kuid ei ole üheselt mõistetav, millele kirjutatud kandidaadi registreerimisnumber ei ole loetav. Kui

hääletamisedel ei ole täidetud nõuetekohaselt, kuid sellele on arusaadavalt ja ilma parandusteta märgitud, kelle poolt valija hääletas, loetakse sedel kehtivaks. Kahtluse korral otsustab hääletamisedeli kehtivuse jaoskonnakomisjon hääletamise teel.

(6) Hääletamistulemuste kindlakstegemise kohta koostatakse vormikohane protokoll. Protokollile kirjutavad alla komisjoni esimees ja sekretär. Protokollis märgitakse selle koostamise kuupäev ja kellaaeg.

(7) Pärast hääletamistulemuste kindlakstegemist pakitakse valimiskastides olnud kehtivad sedelid eraldi kandidaatide kaupa, samuti kehtetud sedelid, valijatele välja andmata jäänud ja valijate poolt tagastatud sedelid. Pakile kirjutatakse, millise valimisjaoskonna sedelid, millised ja kui palju neid pakis on. Kirjele kirjutab alla jaoskonnakomisjoni esimees. Pakid pitseeritakse jaoskonnakomisjoni pitsatiga.

(8) Hääletamisedelid, valijate nimekirjad, protokollid, komisjoniliikmete eriarvamused, komisjonile esitatud avaldused ja kaebused, samuti aktid valimiskasti avamisel kastil olnud pitseri seisukorra kohta viiakse viivitamatult territoriaalkomisjonile.

(9) Hääletamistulemuste kindlakstegemine on avalik.

§ 37. Valimistulemuste kindlakstegemine

(1) Jaoskonnakomisjonidelt laekunud protokollide alusel teeb territoriaalkomisjon kindlaks valijate üldarvu, valimistest osavõtnud valijate arvu, kehtetute sedelite arvu, igale kandidaadile ja igale nimekirjale antud häälte arvu. Saadud tulemust kontrollitakse hääletamisedelite ülelugemise teel.

(2) Kõigilt territoriaalkomisjonidelt laekunud andmete alusel teeb Vabariigi Valimiskomisjon kindlaks valijate üldarvu, valimistest osavõtnud valijate arvu, kehtivate häälte ja kehtetute sedelite koguarvu ning vastavalt valimisringkondadele igale kandidaadile ja igale nimekirjale antud häälte arvu valimistel.

(3) Kui mingis valimisjaoskonnas rikuti valimisseadust, võib Vabariigi Valimiskomisjon tunnistada valimised selles valimisjaoskonnas ja kõik seal antud hääled kehtetuks.

(4) Iga valimisringkonna kohta arvutatakse lihtkvoot, mis saadakse valimisringkonnas antud kehtivate häälte arvu jagamisel mandaatide arvuga.

(5) Valituks osutub kandidaat, kellele antud häälte arv ületab lihtkvoodi või on sellega võrdne.

(6) Nimekirjades, mis osalevad üleriigiliselt kompensatsioonimandaatide jaotamises, reastatakse kandidaadid vastavalt saadud häälte arvule. Samas nimekirjas kandideerinud kandidaatidele antud hääled liidetakse. Nimekiri saab nii mitu mandaati, kui mitu korda ületab valimisringkonnas saadud häälte arv lihtkvoodi. Valituks osutuvad nimekirjas eespool olevad kandidaadid, kellele antud häälte arv on vähemalt 10 protsenti lihtkvoodist. Kandidaatidele antud häälte võrdsuse korral eelistatakse üleriigilises nimekirjas eespool olevat kandidaati.

(7) Valimistulemused maakondades ning Tallinnas ja Tartus kantakse jaoskondade kaupa vastava territoriaalkomisjoni protokollile. Lõplikud valimistulemused kantakse Vabariigi Valimiskomisjoni protokollile. Protokollile kirjutavad alla vastava valimiskomisjoni esimees ja sekretär. Protokollile lisatakse komisjoniliikmete eriarvamused, komisjonile laekunud avaldused ja kaebused hääletamise käigus, häälte lugemisel või valimistulemuste kindlakstegemisel esinenud valimisseaduse rikkumiste kohta.

(8) Valimistulemuste kindlakstegemine on avalik.

§ 38. Kompensatsioonimandaatide jaotamine

(1) Valimisringkondades lihtkvoodi alusel jaotamata jäänud mandaadid jaotatakse kompensatsioonimandaatidena nende erakondade ja valimisliitude üleriigiliste nimekirjade vahel, mille kandidaadid kogusid üleriigiliselt vähemalt 5 protsenti häältest, aga mitte vähem kui kahe nimekirja vahel.

(2) Kompensatsioonimandaatide jaotamisel kasutatakse modifitseeritud d'Hondti jagajate meetodit jagajate jadadega $1, 2^{0,9}, 3^{0,9}, 4^{0,9}$ jne. Seejuures jäetakse iga nimekirja võrdlusarvude arvutamisel vahele nii mitu jada esimest elementi, kui mitu mandaati jaotati samale nimekirjale valimisringkondades lihtkvoodi alusel. Võrdlusarvude võrdsuse korral eelistatakse varem registreeritud nimekirja.

(3) Igas üleriigilises nimekirjas saavad kompensatsioonimandaadi kandidaadid, kes on esitatud nimekirjas eespool. Nimekirjas jäetakse mandaatide jaotamisel vahele nende kandidaatide nimed, kes osutusid valimisringkonnas valituks lihtkvoodi alusel.

(4) Ükski nimekiri ei või saada rohkem mandaate, kui on nimekirjas kandidaate.

§ 39. Riigikogu liikme asendusliige

(1) Riigikogu liikme volituste peatumisel või ennetähtaegsel lõppemisel astub tema asemele asendusliige, kui seadus ei sätesta teisiti.

(2) Riigikogu liikme asendusliikmeks on esimene Riigikogusse valimata jäänud kandidaat samas üleriigilises nimekirjas valimistel kandideerinute hulgast, milles kandideeris asendatav Riigikogu liige. Kui esimene valimata jäänud kandidaat ei saa mingil põhjusel Riigikogu liikmeks asuda, on asendusliikmeks järgmine sama nimekirja valimata jäänud kandidaat vastavalt tema järjekorrale üleriigilises nimekirjas.

(3) Kui asendatav Riigikogu liige kandideeris väljaspool nimekirju või kui samas nimekirjas rohkem kandidaate ei ole, saab asendusliikmeks kandidaat, kes määratakse üleriigiliste nimekirjade vahel jaotatud lisamandaadi alusel, mille on registreerinud Vabariigi Valimiskomisjon.

VIII peatükk LÕPPSÄTTED

§ 40. Riigikogu liikmete ja asendusliikmete registreerimine ja nende volituste algamine

(1) Vabariigi Valimiskomisjon registreerib valitud Riigikogu liikmed ning avaldab Riigi Teatajas teadaande Riigikogu valimiste lõplike tulemuste kohta koos valituks ostunud isikute täieliku nimekirjaga hiljemalt 10. päeval pärast valimiste päeva. Riigikogu liikme volitused algavad valimistulemuste väljakuulutamise päevast.

(2) Vabariigi Valimiskomisjon registreerib Riigikogu asendusliikmed ja edastab nende nimekirja Riigikogu juhatasele. Riigikogu asendusliikme volitused Riigikogu liikmena algavad järgmisel tööpäeval, arvates juhatase otsuse tegemise päevast.

§ 41. Avalduste ja kaebuste esitamine ning läbivaatamine

(1) Avaldusi ja kaebusi valijate nimekirja kantud andmete ebaõigsuse, valijate nimekirjast väljajätmise või valijate registrisse kandmata isiku valijate nimekirja kandmise kohta võib esitada vastavale valla- või linnavalitsusele, kes vaatab need läbi käesoleva seaduse §-s 25 sätestatud korras ja tähtajal.

(2) Avaldusi ja kaebusi valimiste jaoskonnakomisjoni tegevuse või otsuste kohta esitatakse vastavale territoriaalkomisjonile, kes vaatab need läbi kolme tööpäeva jooksul, tehes otsuse teatavaks nende esitajale ja jaoskonnakomisjonile.

(3) Kaebusi territoriaalkomisjoni tegevuse ja otsuste kohta esitatakse Vabariigi Valimiskomisjonile, kes vaatab kaebuse läbi seitsme päeva jooksul, tehes otsuse teatavaks kaebajale ja territoriaalkomisjonile.

(4) Kaebusi ülesseatud kandidaatide või kandidaatide nimekirjade registreerimise või registreerimisest keeldumise kohta esitatakse Vabariigi Valimiskomisjonile, kes vaatab kaebuse läbi kolme tööpäeva jooksul, tehes otsuse teatavaks kaebuse esitajale.

(5) Käesolevas paragrahvis nimetatud avaldusi ja kaebusi esitatakse:

- 1) käesoleva paragrahvi 4. lõikes nimetatud juhul – kolme päeva jooksul pärast kandidaatide või kandidaatide nimekirjade registreerimise või registreerimisest keeldumise otsuse tegemist;
- 2) käesoleva paragrahvi 2. ja 3. lõikes nimetatud juhul – kuni valimiste lõplike tulemuste avaldamiseni.

(6) Käesolevas paragrahvis sätestatud avalduste ja kaebuste esitamise korra mittejärgimine ei võta huvitatud isikult õigust pöörduda vahetult kohtu poole käesoleva paragrahvi 5. lõikes sätestatud tähtaegadel. Huvitatud isikul on õigus pöörduda kohtu poole ka pärast tema avalduse või kaebuse rahuldamata jätmist vastava valla- või linnavalitsuse või valimiskomisjoni poolt. Sel juhul arvutatakse käesoleva paragrahvi 5. lõikes sätestatud tähtaegu avalduse või kaebuse rahuldamata jätmise otsuse teatavastegemise päevast.

§ 42. Vastutus valimisseaduse rikkumise eest

(1) Kui tehakse kindlaks käesoleva seaduse sätete rikkumine jaoskonnakomisjoni poolt, võib Vabariigi Valimiskomisjon peatada selle jaoskonnakomisjoni tegevuse ja teha ettepaneku vastavale valla- või linnavolikogule jaoskonnakomisjoni kuuluvate seadust rikkunud liikmete vabastamiseks või jaoskonnakomisjoni kinnitamiseks uues koosseisus.

(2) Kui tehakse kindlaks käesoleva seaduse sätete rikkumine jaoskonnakomisjoni või jaoskonnakomisjoni liikme poolt, võib territoriaalkomisjon teha vastavale valla- või linnavolikogule ettepaneku vabastada selle jaoskonnakomisjoni liikmed ja kinnitada jaoskonnakomisjon uues koosseisus või vabastada seadust rikkunud liige kohustuste täitmisest komisjonis.

(3) Kui tehakse kindlaks käesoleva seaduse sätete rikkumine territoriaalkomisjoni või territoriaalkomisjoni liikme poolt, samuti kui territoriaalkomisjon ei ole tõkestanud või kõrvaldanud teiste isikute poolt toimepandud käesoleva seaduse sätete rikkumist, teeb Vabariigi Valimiskomisjon vastavale maakogule ning Tallinnas ja Tartus linnavolikogule ettepaneku vabastada selle territoriaalkomisjoni liikmed ja kinnitada territoriaalkomisjon uues koosseisus või vabastada seadust rikkunud liige kohustuste täitmisest komisjonis.

(4) Valimisseaduse sätete rikkumise eest kohaldatakse haldus- või kriminaalvastutust.

§ 43. Vabariigi Valimiskomisjoni ja territoriaalkomisjonide volituste kehtivuse aeg

(1) Eesti Vabariigi Ülemnõukogu 1992. aasta 16. aprilli otsusega moodustatud Eesti Vabariigi Valimiskomisjoni volitused kehtivad kuni 1996. aasta 30. aprillini.

(2) Maakondade ning Tallinna ja Tartu valimiste territoriaalkomisjonide volitused kehtivad 1996. aasta 30. aprillini.

§ 44. Seaduste kehtetuks tunnistamine

Tunnistatakse kehtetuks:

- 1) Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus «Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu valimiste kohta» (ENSV Teataja, 1978, 42, 523);
- 2) Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu valimisseadus (ENSV Teataja 1989, 36, 552);
- 3) Eesti Vabariigi Riigikogu valimisseadus (RT 1992, 13, 201);
- 4) Eesti Vabariigi seadus «Muudatuste ja täienduste tegemise kohta Eesti Vabariigi Riigikogu valimisseaduses» (RT 1992, 28, 382).

Riigikogu esimees Ülo NUGIS

Õiend

Lisatud avaldamisandmed.

[+ TAGASI](#) [+ PRINDI](#)